

GRUDZIEŃ

Stan wojenny

Stan codzienny

Wprowadzenie stanu wojennego

Stan wojenny wprowadzony został w nocy z 12 na 13 grudnia 1981 roku. O 6.00 rano w niedzielny, mroźny poranek nadano w radiu przemówienie generała Jaruzelskiego. Wyemitowano je także w telewizji zamiast popularnego wtedy programu dla dzieci "Teleranka". Wprowadzenie stanu wojennego nie było zgodne z prawem. W grudniu 1981 r. Rada Państwa nie miała kompetencji do wydawania dekretów z mocą ustawy. Jednak przemówienie się rozpoczęło od słów „Rada Państwa, w zgodzie z postanowieniami Konstytucji, wprowadziła dziś o północy stan wojenny na terenie całego kraju”. Działania Rady Państwa były niezgodne z Konstytucją PRL.

Przyczyny

Jako główną przyczynę stanu wojennego oficjalnie podaje się coraz gorszą sytuację ekonomiczną w kraju. W sklepach brakowało towarów, zwłaszcza żywnościowych. Fatalna była też sytuacja energetyczna Polski i w obliczu zbliżającej się zimy zagrożenie brakiem dostaw prądu stawało się coraz bardziej realne. Faktycznie jednak powodem wprowadzenia stanu wojennego była stale rosnąca obawa komunistów przed utratą władzy. NSZZ „Solidarność” rósł w siłę i nie przestawał siał fermentu w społeczeństwie, zaś w łonie samej PZPR, z której wystąpiła spora liczba członków, wciąż dochodziło do podziałów.

Wprowadzone ograniczenia

- Przede wszystkim wprowadzono zakaz przebywania w miejscach publicznych od godziny 22.00 do 6.00. Zakaz nie dotyczył jedynie żołnierzy i milicjantów, pracowników służb ratowniczych i komunikacyjnych oraz osób powracających lub udających się do pracy, o ile mieli stosowne zaświadczenie od pracodawcy.
- Oprócz godziny policyjnej ograniczono także możliwość poruszania się w strefie nadgranicznej. Pobyt tam wymagał uprzedniego uzyskania specjalnego zezwolenia naczelnika gminy lub miejscowego komendanta milicji.
- Poza granicami województwa zamieszkania nie można było poruszać się bez przepustek. Liczba województw wynosiła wówczas 49, więc były znacznie mniejsze niż dzisiaj. Także obszar poruszania się bez przepustki był mocno ograniczony.

Ulice polskich miast

Na ulice polskich miast wytoczono czołgi i wozy pancerne. Sprawnie działały: wojsko, ZOMO, ORMO, SB I MO. Wszędzie roило się od patroli. Milicja i wojsko zatrzymywało kierowców i przechodniów. Każdy, kto znalazł się o niewłaściwej porze w niewłaściwym miejscu został legitymowany. Zajęcia w szkołach były zawieszone. Zamykano granice i zabraniano manifestacji. Prasa została wstrzymana (oprócz gazet rządowych). Wyjazdy za granicę zostały wstrzymane. Likwidowano różne organizacje i stowarzyszenia.

Życie codzienne

Pierwsze tygodnie stanu wojennego – zima, śnieg, brak większości gazet, brak telefonów, zamknięte kina, teatry, biblioteki i muzea, brak benzyny, ferie w szkołach i na uczelniach, ograniczenia w poruszaniu się po kraju – te pierwsze tygodnie uformowały sugestywny obraz przywoływany do dziś we wspomnieniach, na fotografiach, w filmach dokumentalnych. Obraz ten naznaczony jest doświadczeniem traumy, wytworzonej przez nagłość sytuacji, wojsko na ulicach, brak wiarygodnych wiadomości, zniknięcie tysięcy osób, wywiezionych w nieznane – osób znaczących, publicznych, do niedawna pokazywanych w telewizji. W sklepach były pustki, a zakupy wykonywano na kartki, które uprawniały do zakupu tylko ściśle określonych ilości towarów takich jak chleb, mąka, cukier, mleko, kasza, ziemniaki, sól oraz herbata. Mimo tej ciężkiej sytuacji ludzie starali się żyć normalnie.

Rezerwa M-II	Mięso 600 g 1989-8	Mięso 500 g 1989-8	Mięso 500 g 1989-8	Mięso 300 g 1989-8
Wol., Ciel. z kością 700 g 1989-8	A 0684882			Mięso 300 g 1989-8
Wol., Ciel. z kością 300 g 1989-8	nazwisko i imię			Mięso 300 g 1989-8
	adres:			
Rezerwa 5 1989-8	Rezerwa 6 1989-8	Mięso 100 g 1989-8	Mięso 100 g 1989-8	Mięso 300 g 1989-8

Walka z władzą

Przywódcy, którzy nie zostali internowani, prowadzili potajemnie swoje działania. Wśród Polaków rozbudzali ducha narodowego. Działała prasa podziemna i Radio Solidarność. Ludzie organizowali demonstracje i układali kwiaty w miejscach pamięci. Wszędzie rozwieszano plakaty i billboardy. Strajkowano w miejscach pracy poprzez spóźnianie się i nie przykładanie się do swoich obowiązków. W czasie nadawania Dziennika Telewizyjnego wychodzono na spacer. W ubraniach ludzie często nosili oporniki, jako symbol niezgody na wprowadzenie stanu wojennego.

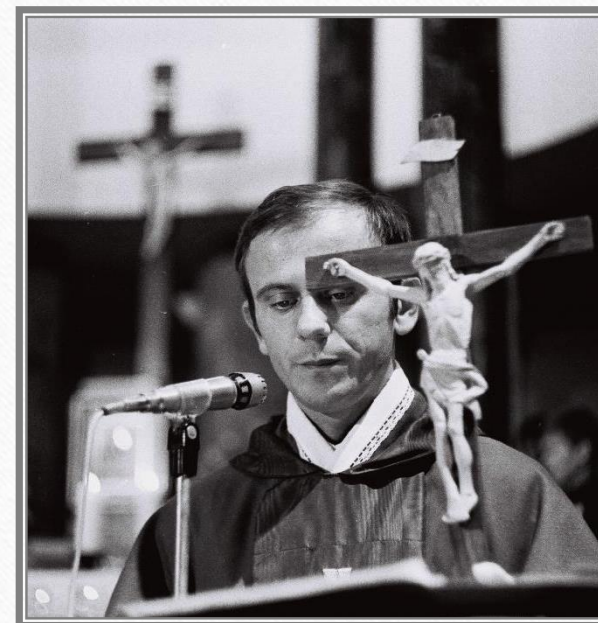
Ofiary stanu wojennego

W czasie stanu wojennego około 100 osób straciło życie. Udowodnionych było około 40. Wielu zginęło bez wieści i nie wiadomo w jakich okolicznościach zginęli. Bilans stanu wojennego przedstawiany bywa najczęściej w postaci liczb. Padają różne. 93 przypadki zgonów – w latach 1981–1989. 122 przypadki śmiertelne, z czego blisko 90 z udowodnionym poszlakowo udziałem funkcjonariuszy MSW. Winni śmierci wielu osób nigdy nie zostali osądzeni. Często do dziś mówimy o tzw. nieznanym sprawcach. Istnieje bowiem duże prawdopodobieństwo sprawstwa ze strony SB, brak jednak poszlak i dowodów kierujących na konkretnych funkcjonariuszy. Wśród udowodnionych ofiar stanu wojennego można wspomnieć Grzegorza Przemyka,, maturzystę zakatowanego na komisariacie.

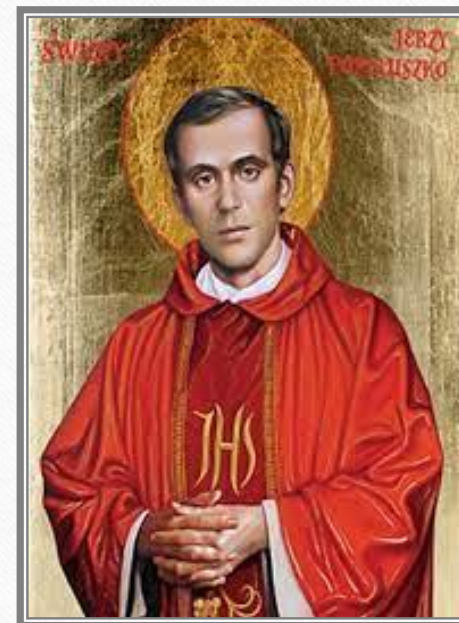
Ksiądz Jerzy Popiełuszko

Jerzy Popiełuszko urodził się w 1947 r. w chłopskiej rodzinie, w gminie Suchowola na Podlasiu. Po maturze wstąpił do Seminarium Duchownego w Warszawie. Po strajkach sierpniowych 1980 r. i powstaniu NSZZ „Solidarność” ksiądz Popiełuszko związał się z pracownikami huty „Warszawa”. Gdy 13 grudnia 1981 r. wprowadzony został stan wojenny, młody wikary rozpoczął w kościele św. Stanisława Kostki odprawianie comiesięcznych mszy w intencji ojczyzny. Nabożeństwa gromadziły tysiące wiernych. Ksiądz Jerzy w swych homiliach piętnował brutalność władz, wzywał do dialogu ze społeczeństwem, apelował o prawdę w życiu publicznym, upominał się o prawa obywatelskie. Rządzący za wszelką cenę usiłowali zmusić księdza Popiełuszkę do milczenia. W prasie publikowano kłamliwe materiały oczerniające księdza.

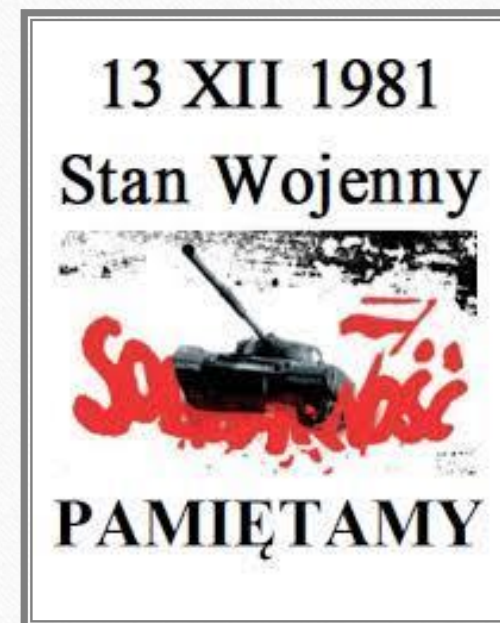
Śmierć księdza Jerzego Popiełuszki

19 października 1984 r., podczas powrotu z Bydgoszczy, gdzie odprawiał mszę św., ksiądz Jerzy został uprowadzony przez trzech oficerów SB, bestialsko pobity i utopiony w Wiśle koło zapory we Włocławku. Ponieważ towarzyszący księdzu kierowca, a jednocześnie przyjaciel, Waldemar Chrostowski uciekł oprawcom i zawiadomił o porwaniu władze kościelne, rządzący nie zdołali ukryć ohydnej zbrodni. Od chwili podania informacji o zaginięciu księdza, w kościele św. Stanisława Kostki czekały setki wiernych, łudząc się, że porwany kapłan przeżył. Na wieść o odnalezieniu zmasakrowanych zwłok, wieczorem 30 października zaczęto bić w dzwony. 3 listopada w żoliborskiej parafii odbył się pogrzeb męczennika. Setki tysięcy osób żegnały Tego, co kazał „Zło dobrem zwyciężać”.

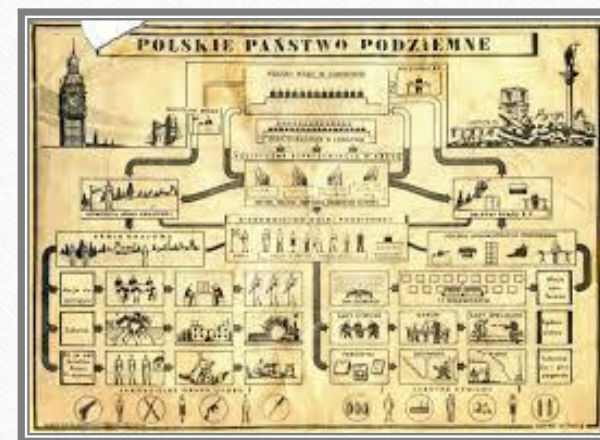
Bohaterowie stanu wojennego

- Marian Jaworski
- Jerzy Jabłoński
- Waldemar Bartosz
- Edward Dudek
- Zbigniew Walczyk
- Ewa Markowska
- Irena Kurkowska

Społeczeństwo podziemne

W lipcu 1982 r. TKK przedstawiła pod dyskusję projekt programu zatytułowany Społeczeństwo podziemne. W styczniu 1983 r. został on rozwinięty w deklarację programową „Solidarność dziś”. TKK uznawała, iż podstawą działania „Solidarności” jest w dalszym ciągu program „Rzeczypospolitej Samorządnej”, uchwalony na I Krajowym Zjeździe Delegatów. Wzywano do bojkotu reżimowych struktur wszelkiego rodzaju, a także do rozwijania niezależnych instytucji kulturalnych, prasy i radia. Deklarowano również, iż ostatecznym celem jest przygotowanie strajku generalnego, który doprowadziłby do „załamania się dyktatury” i rozpoczęcia reform.

Zniesienie stanu wojennego

22 lipca 1983 r. zniesiono w Polsce trwający od dwudziestu miesięcy stan wojenny. Jego formalne zakończenie nie oznaczało pełnego powrotu do względnych swobód sprzed jego wprowadzenia. Niektórzy historycy nawet nazywają kolejne lata istnienia PRL „stanem powojennym”. 20 lipca 1983 r. Rada Państwa na wniosek Wojskowej Rady Ocalenia Narodowego podjęła uchwałę o zniesieniu stanu wojennego z dniem 22 lipca tego roku. Datę tę wybrano nieprzypadkowo, ponieważ miał to być propagandowy element obchodów rocznicy ogłoszenia przygotowanego w Moskwie „Manifestu PKWN”. Decyzję o zniesieniu stanu wojennego poprzedziły działania władz komunistycznych mające na celu utrwalenie represyjnych możliwości działania systemu komunistycznego wobec społeczeństwa.

Wykonała Alina Lach klasa 3tż
